

## Mezőgazdaság

A mezőgazdaságáról Bél Mátyás által 1720-ban gyűjtött adatokból értesülünk. Eszerint Sikátor Domaházától egy mérföld távolságra fekszik.

Ugyanolyan nehéz körülmények között él egy mély völgyben, borzasztó területen. A szántóterület hiánya miatt az óriás tölgyfák kivágásával, a hegyek meredélyein alakítanak ki szántóföldet, a berek és erdők tisztásain vetik el a gabonát. Ekkor a határ Ötvös Ferenc birtoka volt. Az első népszámlálás alkalmával, 1784-ben feljegyezték, hogy birtokos a Jászói konvent és mások.

A Mária Terézia kori (1740-1780) urbáriumból tudjuk, hogy lakói ekkor már házas zsellér és 11 ökrös jobbágy családból állt. A földjét 4. osztályúnak minősítették, tehát gyenge termőképességűre értékelték. Egy egész jobbágy 32 h szántó és 6 h rét fölött rendelkezett. Ennyi terület volt egy telek. A faluban 6 jobbágytelek volt. A jobbágyok kezén tehát 192 hold szántó és 60 hold rét volt, melyért a falu jobbágyai a földesúrnak minden ellenszolgáltatás nélkül 312 nap robotmunkát végeztek a saját marháikkal a földesúr utasítása szerint. Ez azt jelentette, hogy egy jobbágy marhákkal hetenként csaknem egy napot tartozott dolgozni. Ha marha nélkül dolgoztak, ennek dupláját, 642 napot voltak kötelesek a földesúrnak ledolgozni. Ezen kívül minden terményük hatodrészt kötelesek voltak a földesúr magtárába beszállítani mint dézsmát. Évenként 11 forintot fizettek a házhelyért, mint árendát. 6 öl tűzifát is be kellett szállítani évente, természetesen kivágás és felvágással együtt. Kendert, lent nem termeltek, de 30 gombolyag fonalat is meg kellett fonni. Évente 6 icce kifőzött vaját, 12 kappant, 12 csirkét és 72 tojást is köteles volt a jobbágy a földesúr konyhájának biztosítani, térítés nélkül.

1851-ben a birtokos Szakál József és a Jászói Prépostság volt. 1897-re ez változott. Birtokos lett Stein Mór. Tulajdonos lett Rózsa Mihályné is, kinek földjét Fekete József bérelte és munkálta meg.

1939-re Klein Jakab kereskedő feleségével együtt birtokot szerzett a községben, melyet később 278 holdra bővítettek. Ebből 70 hold szántó, a többi erdő és rét volt. 4 gazdasági cselédet foglalkoztatott. Édesapja Urajban, majd Dédesen volt kereskedő.

A földbirtok megoszlása 1935-ben

Szántóföld nélkül volt	6 fő	5-50 kh közötti 55 fő
1 holdtól kisebb	5 fő	50-100 kh közötti 2 fő
1-5 közötti birtokos	14 fő	100-500 kh közötti 3 fő

A községnek 3 kat. Hold földje volt, ebből 1 kh szántó, 1 kh kert, 1 kh adó alá nem eső árok volt.

A római katolikus egyháznak 22 kat. hold földbirtoka volt.

A közbirtokosság összesen 127 kh földdel rendelkezett, melyből 7 szántó, 1 kert, 1 rét, 18 legelő, 70 erdő és 30 adó alá nem eső területe volt.

Az 1920-24-es birtokrendezés során 18 fő kapott juttatott földet, összesen 30 holdat, 3 pedig házhelyet, összesen egy holdat.

1939-ben a birtokviszonyt így jellemezték:

20-40 h között 11  
50-100 h között 3  
100-1000 h között 1 van 278 holddal.

A többi fölterületet 77 törpebirtokos műveli. Ezek a számok is bizonyítják, hogy a földművelésből a családokat eltartani csak nagy nehézségekkel bírták.

Az 1941. évi birtokviszony

---

1 kat. h alatt	2 fő
1-5 kat. h alatt	22 fő
5-10 kat. h alatt	14 fő
10-20 kat. h alatt	32 fő
20-100 kat. h alatt	72 fő
100- kat. h fölött	4 fő

---

A határ talaja agyagos homok, helyenként nyirok. Lakói gabonaféléket, burgonyát, kukoricát, mákot, és kis mértékben takarmányrépát (burgundiát) is termeltek, de nem kereskedelmi célra, hanem csak annyit, amennyi a család eltartására és az állatállomány ételmezésére szükséges volt. Ezekből piacra csak a burgonyából és bővebb termés idejében a gabonából került.

A lankásabb déli fekvésű dombok gyümölcsstermelésre igen alkalmasak lennének, de a lakosság nem szorgalmazta a gyümölcsfák ültetését. Jól bizonyítja ezt az 1895. évi gyümölcsfa-összeírás, mely szerint a községben

35 körtefa

7 almafa

3 eperfa

567 szilvafa volt.

Teljesen hiányzott a Hangony völgyében jól megtermő diófa, meggyfa és cseresznyefa. A szilva- és körtetermelés azért vált uralkodóvá, mert szőlőművelés a faluban nem folyt s a bort a szilva és körte-pálinkával pótolták.

Az 1920-30-as években a község előjárósága szorgalmazta a különböző nemes gyümölcsfák telepítését. Több alkalmas domboldalon telepítettek is gyümölcsöst. Pl. Kovácshányás tanyán nagy almás- és dióskertet létesítettek. Ott cseresznyefából 32 nemes cseresznyefa díszlett. A Szécsi tanya is gyümölcsből ált. Sajnos ezeket a gyümölcsösöket a szövetkezeti mozgalom idején elhanyagolták és el is pusztultak a tanyával együtt. Így járt a Szilakszó völgyében létesített jó minőségű szőlő is.

A sikatori emberek a csekély eltartó képességű föld hozamát 1930 előtt állattenyésztésből és a fakitermelésből keletkező jövedelemmel pótolták. A földbirtokosok a gyors haszonszerzés érdekében az évszázados erdőket kiirtották, nem gondoskodtak a tervszerű felújításról, erdőtelepítésről. A századforduló táján már nagy nehézséggel küzdött a lakosság munka hiányában. Ezért sokan az Újvilágba történő kivándorlást választották.

Az 1800-as évek második felében, amikor erőteljesen megindult a vasút építése hazánkban, nagy mennyiségű vasúti talpfára volt szükség. Ezt a község évszázados erdei jól biztosították. A lakosság nemcsak kivágta, hanem fel is dolgozta. Ez jó jövedelmet biztosított, de jól jövedelmezett a makkos erdőkben hizlalt sertésenyésztés is. A század végére az erdőirtás miatt ezek a jövedelmek megszűntek s ekkor indult meg a kivándorlás nagyobb mértékben.

A második világháború előtt a falu lakossága a mezőgazdasági és erdő nyújtotta munkából élt. Mindössze heten jártak a faluból a gyárba dolgozni. Jávorcsik József, Kovács vigó Károly, Medve petyi Bálint, Varga Sándor, Maruzsi nové József és Kovács vigó Béla. Később, a negyvenes évek elején a háborús termelés miatt a gyári munkások létszáma az ózdi vasgyárban is több mint duplájára emelkedett, és megnövekedett a gyárba bejáró dolgozók száma. Ennek egyik oka az is volt, hogy a gyárból sokat behívtak katonának, s az így kiesett munkáskezeket pótolni kellett. A falusiaknak pedig jól jött a pénzkereset lehetősége. Különösen azoknak, akik nem rendelkeztek nagyobb földdarabbal, de azoknak is amelyik

családban a több gyermek miatt nem volt szükség mindannyiukra a földeken. Ez azonban nem azt jelentette, hogy aki felvetette magát a gyárba, az elfelejtette a paraszti munkát. Amikor szabadnapjuk volt, vagy a sikta (műszak) végén hazamentek, együtt dolgoztak a családdal. Ők is szántottak, vetettek, arattak. Ezeket az ózdiakat „kétlakiaknak” mondták. Régebben is volt néhány falubeli aki a gyárban dolgozott, de ezek nem jártak naponként haza, hanem csak hetenként egyszer. Ezek „kvartélyon laktak”, parasztcsaládoknál Bolykon, Szentsimonban. Havonta 4 pengőt fizettek a szállásért, de sem ételmezt, sem egyebet nem kaptak. Még leggyakrabban fekhelyet (dikót), és ágyneműt is kellett vinni maguknak. Egyheti ételmezt is magukkal vittek. Csak kályhát adott a „háziúr”, hogy azon főzhessenek, és télen melegíthessenek. Az 1930-as években már a gyárban részletre lehetett kerékpárt íratni. Havi 5 pengőt, mint részletfizetést vontak le a bérükből, de megérte, mert így már naponta haza kerékpározhattak. Autóbuszjárat akkor még nem volt.